

SERMAYENİN KAYBI VE BORCA BATIKLIKTA YENİ DÖNEM

Geçen hafta Resmi Gazete'de yayımlanan bir tebliğ ile sermaye kaybı ve borca batıklık konusunda bazı düzenlemeler yapıldı. Tebliğin özellikle kur farklarına ilişkin getirdiği hüküm sermaye şirketlerine ve ortaklarına rahat bir nefes aldırdı.

Bilindiği üzere, sermaye şirketlerinde ortakların mali sorumluluğu, şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı. Bu durum; üçüncü kişilerin, şirketin mal varlığının yetersizliği nedeniyle alacaklarını tahsil edememeleri halinde, ortakların kişisel mal varlıkları ile sorumlu olmalarını engelliyor.

Söz konusu uygulama, müteşebbis bir sermayedar açısından olumlu olarak görülebilecek olsa da sermaye şirketlerinin sermayelerini kaybetmeleri halinde alacaklıların şirketten olan alacaklarını tahsil edememeleri ve haklarının zarara uğraması sonucunu doğurabiliyor.

Dolayısıyla kanun koyucu; pay sahiplerini, alacaklıları, sermaye piyasası aktörlerinin yatırımlarını ve genel ekonomik menfaatleri korumak amacıyla, sermaye kaybı ve borca batıklık hallerinin tespiti, sonuçları ve bu konuda şirket yönetim kurulunun görev ve yetkilerini ayrıntılı olarak düzenlemiş durumda.

15 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazete'de Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan bir tebliğ ile bu hususta çok önemli ikincil düzenlemeler yapıldı. Söz konusu tebliğin özellikle kur farklarının durumuna ilişkin getirdiği hüküm, sermaye şirketlerine ve ortaklarına rahat bir nefes aldırdı.

SERMAYE VE KANUNİ YEDEKLER

Sermayenin kaybı veya borca batıklık durumunun mevcut olup olmadığının tespit edilebilmesi için öncelikle sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının dikkate alınması gerekiyor.

Sermayeden maksat; esas sermaye veya kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş şirketlerde çıkarılmış sermaye. Sermaye kaybının tespitinde dikkate alınacak kanuni yedek akçeler ise 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 519'uncu maddesinde düzenlenen genel kanuni yedek akçeler.

Buna karşılık, şirketin kendi paylarını iktisabında ayrılacak yedek akçeler ile esas sözleşme ve genel kurul kararıyla şirketin isteğiyle ayrılan yedek akçeler sermaye kaybının tespitinde dikkate alınmıyor.

TEHLİKE NE ZAMAN BAŞLIYOR?

Sermaye kaybına ilişkin tedbirlerin uygulanması için, şirket aktifleri (varlıklar) toplamından borçları (yükümlülükleri) çıkardıktan sonra kalan öz sermayenin; sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısından veya üçte birinden daha az olması gerekir.

Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması durumunda yönetim organının genel kurulu hemen toplantıya çağırması zorunlu.

Ayrıca, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı durumlarda farklı bir gündemle toplantıya çağırılmış olsa dahi bu hususun genel kurulda görüşülmesi gerekiyor.

SERMAYENİN YARISININ KAYBI

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması halinde yönetim organının genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunması gerekiyor.

Bu önlemlere örnek olarak; sermayenin tamamlanması, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi gösterilebilir.

Genel kurulun sunulan iyileştirici önlemleri aynen veya değiştirerek kabul etmesi ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar vermesi de mümkün.

SERMAYENİN 2/3'ÜNÜN KAYBI

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde, toplantıya çağırılan genel kurulun;

- Sermayenin üçte biri ile yetinilmesine ve sermaye azaltımı yapılmasına,
- Sermayenin tamamlanmasına,
- Sermayenin artırılmasına,

karar vermesi gerekiyor.

Genel kurulun bu tedbirlerden herhangi birine karar vermemesi halinde şirket kendiliğinden sona erecek ve şirketin tasfiye işlemleri yürütülecek.

BORCA BATIKLIK DURUMU

Borca batık olma durumu, şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamaması hali olarak tanımlanıyor. Borca batık durumda olmanın işaretleri; yıllık ve ara dönem finansal tablolardan, denetime tabi şirketlerde denetim raporlarından, erken teşhis komitesinin raporlarından, yönetim organının belirlemelerinden ortaya çıkabilir.

Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim organının, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkarması gerekiyor.

Yönetim organının, hem işletmenin devamlılığı esasına hem de aktiflerin muhtemel satış değerlerine göre çıkarılan ara bilanço üzerinden aktiflerin şirket alacaklarını karşılamaya yetmediğine karar vermesi durumunda ya gerekli tedbirlerin alınması (sermayenin 2/3'ünün kaybı durumunda alınması gerekenler) ya da şirketin iflası için mahkemeye başvurması icap ediyor.

FİNANSAL TABLOLAR

Şirketlerin sermaye kaybı veya borca batık olma durumları, Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci maddesine göre hazırlanacak finansal tablolar esas alınarak belirlenecek. Finansal tabloların düzenlenmesinde ihtiyari olarak Türkiye Muhasebe Standartları'nın uygulanmasının tercih edilmesi halinde, değerlendirme bu şekilde hazırlanan finansal tablolar üzerinden yapılacak.

BİRLEŞMEYE KATILMA

Sermaye kaybı veya borca batık durumda olan bir şirket, kaybolan sermayeyi karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilen öz varlığa sahip bulunan bir

şirketle birleşebilecek. Ancak bu durumda "serbestçe tasarruf edilebilen öz varlığın" YMM veya SMMM raporu ile tespit edilmesi gerekecek. Devrolunan şirketlerin denetime tabi olması halinde bu raporu, denetime tabi şirketin denetçisi de hazırlayabilecek.

KUR FARKLARINA ÖZEL DÜZENLEME

Son dönemde kurlarda yaşanan ani ve kayda değer artış şirket bilançolarının bozulmasına ve kur farkları nedeniyle öz varlıkların erimesine sebebiyet vermişti. Bu durumun Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesi bağlamında ortaya çıkarılabileceği olumsuz sonuçları izale etme amacına matuf olarak tebliğ ile geçici ve önemli bir düzenleme getirildi.

Buna göre; 1 Ocak 2023 tarihine kadar, sermaye kaybı veya borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda, henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararları dikkate alınmayabilecek.

Örneğin; döviz cinsinden banka kredisi bulunan bir şirket, kredinin henüz ödenmemiş taksitlerine isabet eden kambiyo zararını, öz varlık hesaplamasında dikkate almayabilecek.

Ancak bu düzenleme vergisel açıdan geçerli değil. Yani bu kambiyo zararları vergi matrahının tespitinde dikkate alınmaya devam edilecek. İfa edilmemiş yükümlülüklerle ilişkin bu düzenleme sadece ve sadece Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesi bağlamında yapılacak hesaplamada nazara alınacak.